

Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası İşlem Esasları

Piyasa'nın İşlem Esasları

Piyasa'da işlemler, üyelerin, temsilcileri vasıtasıyla emirlerini yazılı olarak Borsa eksperlerine iletmesi, bu emirlerin eksperler tarafından bilgisayar sistemine girilerek fiyat ve zaman önceliği kuralına göre otomatik olarak eşleşmeleri (automatic matching) yoluyla gerçekleşir.

Bilgisayarlara girilen emirlerden her vadede fiyat ve zaman önceliği kuralına göre sıralanan en iyi emirler bilgi dağıtım ekranlarında emir veren üyelerin unvanları yer almadan, eş zamanlı olarak, miktar, fiyat ve faiz oranıyla görünür. Ayrıca emirlerin yer aldığı ekranda işlemlere ait kümülatif bilgiler de yer almaktadır.

Sisteme girilen emirlerin işlem kurallarına göre eşleşmesi sonucu gerçekleşen işlemlere, sistem tarafından birer seri numarası verilir. Seans sırasında gerçekleşen her işlemi müteakip, işlem taraflarına faks çekilerek işlem bilgileri iletilir. İşlemlere itiraz hakkı seans bitimi de dahil 15 dakikadır.

Seansın bitimini takiben üyelerin yaptıkları bütün işlemlerin seri numaraları ve işlem yapılan karşı üyeler, işlem yapan taraflara iletilir. İşlemlere ait bütün bilgiler seri numaraları bazında sistemde muhafaza edilir.

Piyasa Emirleri

Verilen ödünç alma/verme emirlerinde

- Emri verenin unvanı
- Emrin türü (bölünebilir/blok)
- Emrin tipi(ödünç verme/ödünç alma)
- Fiyat Tipi (YTL ve ABD Doları)
- Emrin içerdiği kıymetli madenin cinsi ve miktarı
- Dönemsel faiz oranı
- İşlem vadesi (vade sonu tarihi)
- Vade sonu teslimatının fiziki mi, nakdi mi yapılacağı
- Emir numarası

bulunması zorunludur.

Verilen emirlerdeki kıymetli maden miktarı ödünç verilen miktarı göstermektedir.

Piyasa'da verilen emirlerin geçerlilik süresi ilgili seans ile sınırlıdır. Piyasa üyesi tarafından verilen ancak henüz gerçekleşmemiş olan emirler, geçerli oldukları seansta değiştirilebilir veya iptal edilebilirler. Seans sonuna kadar karşılanmayan veya iptal edilmeyen emirler seans sonunda sistem tarafından otomatik olarak iptal edilir.

Blok/Bölünebilir Emir

Piyasa'da verilen emirler, emir türü olarak blok/bölünebilir opsiyonludur. Blok emir, işleme konu olacak kıymetli maden miktarının işlem görmesi halinde tamamının karşılanmasını öngörmektedir. Bölünebilir emir ise işleme konu olacak kıymetli maden miktarının işlem görmesi halinde bir kısmının karşılanmasına imkan tanınmasını öngörmektedir.

En İyi Emir

Ödünç işlemlerinde verilen alım emirlerinde en yüksek faiz oranlı, satım emirlerinde en düşük faiz oranlı emirler en iyi emir olarak kabul edilir. Sertifika işlemlerinde ise alımda en düşük faiz oranlı, satımda en yüksek faiz oranlı emirler en iyi emir olarak kabul edilir.

İşlem Birimleri

Piyasa'da gerçekleşen işlemlerde işlem birimi kg'dır.

Para Birimleri

Piyasa'da ödemelerde Yeni Türk Lirası ve ABD Doları kullanılır.

İşlem Limitleri

İşlemlerde alt limit en az 5 kg olmak zorundadır. İşlem emirlerinin miktarı 1 kg ve katları olarak artar.

İşlem Vadeleri

Piyasa'da işlemler, bir aya kadar her iş günü, bir aydan sonra ise 30 gün aralıklarla 360 güne kadar vadelerle gerçekleşir.

Nakit Uzlaşma

Gerçekleşen ödünç işlemlerinin teslimatı fiziki teslimat veya nakit uzlaşma olarak gerçekleştirilir. Ödünç emirlerinin verilmesi aşamasında nakdi uzlaşmanın seçilmesi durumunda teslimat, seçilen fiyat tipine göre son işlem günü kıymetli madenler piyasasında gerçekleşen T+0 valörlü işlemlerin ağırlıklı ortalama fiyatına göre oluşan tutar üzerinden yapılır.

Kıymetli Madenin Saflık Derecesi

Ödünç işlemleri, altında 1000/1000, gümüş ve platinde ise 100/100 saflık dereceleri esas alınarak yapılır. Ödünç işlemlerinin takas hesaplamasında, söz konusu kıymetli madenin saflık derecesi esas alınır.

Piyasa'da ödünç işlemlerinin takası ve fiziki teslimatı, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından standartları ve saflık dereceleri belirlenen kıymetli madenler üzerinden gerçekleştirilir.

Küsurat Ödemeler

Ödemeler esnasında 1 kg'ın altındaki kıymetli maden ödemeleri, işlemlerin yapıldığı para birimleri üzerinden gerçekleştirilir. Küsurat ödemeler, Kıymetli Madenler Piyasası'nda son işlem gününde gerçekleşen T+0 valörlü işlemlerin ağırlıklı ortalama fiyatı üzerinden hesaplanır.

Faiz Aralıkları

Verilen emirlerde faiz aralığı 0.0001(onbinde bir)'dir.

Üye Temsilcileri

Piyasa üyeleri, kendilerini temsil edecek kişileri Borsa'ya bildirirler.Bildirilen üye temsilcisi, Kıymetli Maden Piyasası için üye tarafından bildirilen ve borsa tarafından onaylanan bir temsilci değilse üye temsilcisi olmak üzere Borsa tarafından istenen belgeleri eksiksiz olarak Borsa'ya teslim etmelidir. Üye temsilcileri İAB Yönetmeliğinde yer alan şartları taşımak zorundadırlar.

Seans

Seanslar, iş günlerinde 09:45 - 17:30 saatleri arasında olmak koşuluyla tek seans olarak gerçekleştirilir.

Valör

Piyasada gerçekleşen ödünç işlemler; aynı gün (T+0) valörlüdür. Sertifika işlemlerinin valörü ise bir gündür (T+1).

Borsa Payı

Piyasa'da gerçekleşen ödünç ve sertifika işlemlerinde Borsa payı 0.0001(on binde bir) olup ödünç alan ve veren üyeden ayrı ayrı tahsil edilir. Ödünç alan üyeden kasadan yapılan kıymetli maden çıkışlarında saklama ücreti olarak ayrıca 0.0004(on binde dört) tahsil edilir.

Üyelikten Ayrılma

Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası üyeliğinden ayrılmak isteyen üye durumu yazılı olarak Borsa'ya bildirmek zorundadır. Üyelikten ayrılma halinde, teminatların geri verilme zamanı ve şartlarına ilişkin hususlarda İAB Yönetmeliğindeki hükümler uygulanır.

Takas Sistemi

Piyasa'da gerçekleşen işlemlerin takası, Borsa Takas Merkezi ve Borsa'nın belirleyeceği bir takas bankası aracılığıyla gerçekleştirilir. Gerçekleşen işlemlerin takas ve teslimatında üyelerin birbirlerine karşı olan mali yükümlülükleri Borsa vasıtasıyla gerçekleştirilir.

Takas merkezi, tarafların birbirlerine karşı olan takas ve teslimat yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlayarak takas ve teslimat işlemlerinde üyeler için karşı tarafı temsil eder.

Kıymetli madenin takası işlemin gerçekleştiği gün, ödünç veren tarafın kıymetli madeni takas merkezine teslim etmesiyle gerçekleşir.

Teminat Sistemi

Piyasa'da kıymetli maden ödünç alan üye, işlemin gerçekleşmesi ile vade sonunda yapılacak teslimata kadar geçen sürede geçerli olmak üzere teminat tesis eder. Piyasa'da işlem yapabilmek için kabul edilen teminat türleri:

Nakit: Üyenin hesabında teminat olarak bulundurduğu Yeni Türk Lirası'nın tamamı teminat olarak kabul edilir.

Borsa'da İşlem Gören Kıymetli Madenler: Üyenin hesabında bulunan kıymetli maden miktarının tamamı teminat olarak kabul edilir.

Efektif ve Döviz Cinsinden ABD Doları: Üyenin hesabında teminat olarak bulundurduğu efektif ve dövizlerin tamamı teminat olarak kabul edilir.

Vadesiz ve Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdünü İçeren Banka Teminat Mektupları: Üyeler tarafından Piyasa işlemlerinde kullanılmak üzere teslim edilen teminat mektuplarının tamamı, işleme konur

Her türlü Devlet Tahvilleri ve Hazine Bonoları: Hazine bonoları ve Devlet Tahvillerinin %90'ı işleme konur.

Teminatların Günlük Değerlemesi

I) Ödünç İşlemlerinde Teminat Sistemi

- Piyasa'da ödünç işlemlerinde kıymetli maden ödünç alan üyenin, işlemin gerçekleşmesi ile vade sonunda yapılacak teslimata kadar geçen sürede geçerli olmak üzere; toplam net teminat tutarının %90'ı kadar işlem yapması mümkündür.

- Takas Merkezi tarafından her günün sonunda teminatlar değerlemeye tabi tutulur.

- Ödünç işlemlerine ait teminatların yeterli olmaması durumunda ilgili üyelere teminat tamamlama çağrısında bulunulur. Ödünç işlem tutarlarının teminat tutarları toplamının % 97'sine ulaşması durumunda teminat tamamlama çağrısında bulunulur ve teminat tamamlama çağrısı üzerine üyeler tarafından ödünç alınan kıymetli madenlerin değerinin teminatların en fazla % 95'i oranını oluşturacak şekilde ek teminat tesis edilmesi zorunludur.

- Vade sonundaki teslimat işlemlerinde, ödünç alan üyenin borçlu olduğu kıymetli maden anapara ve faiz tutarını Borsa'nın belirlediği takas bankasına teslim etmesiyle teminat tutarları serbest bırakılır.

II) Sertifika İşlemlerinde Teminat Sistemi

Piyasa'da gerçekleşen sertifika işlemlerinde sertifika alan ve sertifika satan tarafların, işlem tutarlarının %5'i oranında teminat tesis etmeleri gerekmektedir.

Piyasa'da gerçekleşen ödünç ve sertifika işlemlerinde, aynı teminatlar kullanılır.

Teslimat ve Öteleme

Kıymetli madenleri ödünç alan taraf, vade sonunda oluşan kıymetli maden değerini ödünç veren tarafa ödemekle yükümlüdür. Vade sonu değeri kıymetli maden cinsinden faiz ve anaparayı veya nakit cinsinden olması halinde ise nakit uzlaşma fiyatına göre oluşan tutar üzerinden hesaplanır.

İki günden uzun vadelerde işlem yapan üyelere durum bildirim günleri olan vadeden önceki iki iş gününde kıymetli maden borç ve alacakları bildirilir.

Kıymetli maden yükümlülüğü olan üyeler, teslimatın yapılacağı vade sonunda, ödünç alınan kıymetli madenin vade sonu değerini Borsa Takas Merkezi'ne teslim ederler. Teslimatın nakit cinsinden olması halinde ise ödünç alınan kıymetli madenin bedeli takas bankasındaki Borsa takas hesabına yatırılır.

Vade sonunda ilgili üyelerin anlaşması ile eski faiz oranıyla ve ya yeni belirlenecek faiz oranıyla işlemler ötelenebilir. Öteleme işleminde herhangi bir tarih sınırı yoktur.

Sertifika İşlem Esasları

Ödünç işlemlerinin gerçekleştiği seans sonunda ödünç veren tarafın talep etmesi halinde ödünç alacaklarını temsil etmek üzere sistem tarafından kıymetli maden ödünç sertifikalarını temsil eden kayıtlar düzenlenir.

Ödünç alınan kıymetli maden miktarını ve/veya değerini temsil etmek üzere sistem tarafından düzenlenen sertifikayı içeren kayıtlar ödünç veren tarafın alacak hakkını ifade eder.

Sertifikaların alım satımında kullanılan değer sertifikanın temsil ettiği kıymetli madenin vade sonu değerinin işlem günündeki cari oranlara göre hesaplanmış değerini ifade etmektedir.

Sertifikaların Asgari Unsurları

Kıymetli Maden Ödünç Sertifikaları aşağıdaki asgari unsurları taşımak zorundadır:

Sertifikaların Büyüklüğü: Sertifikalar ödünç alınan kıymetli madenin vade sonu değerini veya miktarını temsil eder.

İşlem Vadesi: Sertifikalara konu olan kıymetli madenin geri ödemesinin yapılacağı tarih sertifikada belirtilmek zorundadır.

Teslimat Şekli: Sertifikaya konu olan kıymetli madenin vade sonunda fiziki teslimat yoluyla mı veya nakit uzlaşma yoluyla mı teslim edileceği belirtilmiştir.

Sertifikaya Konu Kıymetli Madenin Cinsi: Kıymetli maden ödünç işlemlerinde kullanılacak kıymetli madenin cinsi sertifikada belirtilir. Sertifikaya konu kıymetli madenlerle ilgili hesaplama yapılırken ödünç işlemlerin takasına konu olan kıymetli madenin saflık dereceleri esas alınır.

Sertifika Alım Satım Emirlerinde Bulunması Gereken Hususlar

Sertifika alım satım emirlerinin aşağıdaki şartları taşımaları gerekir. Sertifika alım satım emirlerinde;

- Emri verenin unvanı
- Emrin tipi(sertifika alımı/sertifika satımı)
- Emrin fiyatı veya değeri
- Sertifikanın seri numarası
- Fiyat tipi

bulunması zorunludur.

Sertifikaların Alım Satım Yöntemi

Kıymetli maden ödünç sertifikasını elinde bulunduran taraf vadeden önce sertifikayı satabilir. Sertifika'yı alan taraf çıkarılmış sertifikanın temsil ettiği kıymetli madenin vade sonundaki alacak hakkını devir alır. Sertifikanın alım satımı ilgili günde piyasada oluşan cari faiz oranları üzerinden gerçekleşir. Sertifikayı alan taraf elindeki sertifikayı tekrar satabileceği gibi vade sonunu bekleyerek sertifikanın temsil ettiği kıymetli maden miktarını ödünç alan üyeden Borsa aracılığıyla tahsil edebilir.

İşlem Yöntemi

Piyasa'da sertifika alım-satım işlemleri, her vadede verilen emirlerin, fiyat ve zaman önceliği kuralına göre karşılaştırılmasıyla gerçekleştirilir. Sertifikaların alım satımı sertifikanın temsil ettiği kıymetli madenin cari değerlere göre hesaplanan tutarları üzerinden gerçekleşir. Sertifika işlemlerinde Yeni Türk Lirası ve ABD Doları kullanılır.

Sertifikaların Takası

Takas işlemleri Borsa Takas Merkezi veya Borsa'nın belirlediği takas bankası aracılığıyla yürütülür. Sertifikaların alım satımı sonucu gerçekleşecek olan kıymetli madenin değerinin takası ertesi iş günü (T+1) gerçekleştirilir.